

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอล

ปิติเทพ อยู่ยืนยง*

คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันที่รับบทความ 13 มีนาคม พ.ศ. 2565

วันที่แก้ไขบทความ 26 เมษายน พ.ศ. 2565

วันที่ตอบรับบทความ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

ระบบกฎหมายกำกับกีฬานำการระงับข้อพิพาททางเลือกในบางรูปแบบมาใช้ระงับข้อพิพาทระหว่างกันผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬาโดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยการระงับข้อพิพาทในทำนองนี้ถือเป็นกระบวนการการระงับข้อพิพาทนอกศาลอันเป็นที่ยอมรับนับถือวงการกีฬาสากลเพื่อใช้เป็นวิธีระงับข้อพิพาททางการกีฬา ด้วยความเป็นอิสระในการกำกับกีฬาในแต่ละชนิดกีฬาได้ก่อร่างสร้างขั้นตอนและวิธีการในกระบวนการพิจารณาตัดสินทางการกีฬาเพื่อตีความและบังคับใช้กฎหมายกีฬาสากล อีกทั้งการกำกับตนเองในแต่ละชนิดกีฬาสากลนั้นยังให้อำนาจสหพันธ์กีฬานานาชาติหรือองค์กรกำกับกีฬาสากลให้ใช้อำนาจปกครองสมาชิก ผ่านการกำหนดให้สมาชิกหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นคู่ความหรือคู่พิพาทใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาเป็นกระบวนการในการระงับข้อพิพาททางกีฬาระหว่างกัน บทความฉบับนี้ประสงค์ที่จะอภิปรายความสำคัญของการระงับข้อพิพาทนอกศาลที่ถูกนำมาใช้ระงับข้อพิพาทในกีฬาสากล รวมทั้งอธิบายบทบาทของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในฐานะที่เป็นรูปแบบของการระงับข้อพิพาททางเลือกในรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในวงการกีฬาอย่างแพร่หลาย อีกทั้งนโยบายกีฬาสากลต่างก็ขานรับการใช้รูปแบบการระงับข้อพิพาททางเลือกด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยเห็นพ้องต้องกันว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาลมีประสิทธิภาพในการระงับข้อพิพาททางการกีฬาเป็นอย่างมาก บทความฉบับนี้ได้หยิบยกความเชื่อมโยงระหว่างหลักการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททั่วไปกับประสบการณ์การนำเอาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาใช้ในกีฬา อีกทั้งยังได้หยิบยกกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายใต้กฎเกณฑ์ของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติมาอภิปราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการสนับสนุนให้มีการใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลภายใต้ มาตรา 20 แห่งกฎวิธีบัญญัติของสถาบันตุลาการแห่งสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ

คำสำคัญ: การระงับข้อพิพาท; การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท; สถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอล; สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ

* ผู้รับผิดชอบบทความ: pedithep.y@cmu.ac.th

DOI: 10.14456/tujournal.2023.14

Mediation in Football-Related Disputes

Pedithep Youyuenyong*

Faculty of Law, Chiang Mai University

Received 13 March 2022

Received in revised 26 April 2022

Accepted 11 May 2022

Abstract

The sports regulatory regimes globally adopted some forms of alternative dispute resolution to help resolve disputes in global sports without having to go to trial, both domestically and internationally. It refers to a variety of non-judicial processes for resolving sports-related conflicts outside of mainstream traditional litigation. The autonomy of sports governance in principle develops a procedure or process for interpreting and enforcing the global sports law. In addition, self-regulation at the global level empowers international sports federations or sports governing bodies to authorize their members to offer an official party-driven approach to providing dispute settlement in global sports. This article discusses the importance of settling disputes outside of the courtroom with the official support of a neutral third party in global sports and the critical role of mediation as a form of alternative dispute resolution and policy in making sports mediation mechanisms more effective. It explores the link between a broad principle of sports mediation and the experience of the operation of mediation in global sports. Concerns in promoting rules of procedure for mediation in the accordance with Fédération Internationale de Football Association (FIFA) Statutes are discussed. Measures to promote mediation in global football in general and selected elements of article 20 of the Procedural Rules Governing the Football Tribunal, in particular, are suggested.

Keywords: Dispute Resolution; Mediation; Football Tribunal; Fédération Internationale de Football Association

* Corresponding author: pedithep.y@cmu.ac.th

DOI: 10.14456/tujournal.2023.14

บทนำ

สังคมกีฬาฟุตบอลประกอบด้วยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับกิจกรรมกีฬาฟุตบอล (football activities) หรือการแข่งขันกีฬาฟุตบอล (football competitions) ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งที่เป็นความสัมพันธ์ตามความตกลงกันร่วมกัน (agreements) ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวในลักษณะที่ก่อให้เกิดหนี้หรือเกิดความผูกพันระหว่างกันในทางกฎหมาย (เช่น ความสัมพันธ์ตามสัญญาจ้างนักกีฬาฟุตบอลอาชีพกับสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพ โดยมีข้อตกลงให้นักกีฬาฟุตบอลทำกิจกรรมเกี่ยวกับกีฬาฟุตบอลหรือการแข่งขันกีฬาฟุตบอลให้แก่สโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพ และสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพตกลงจะจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าจ้างตามความสำเร็จของกิจกรรม เป็นต้น) หรือทั้งที่เป็นความสัมพันธ์กันตามกฎหมาย (rules and regulations) ที่หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจกำกับกีฬาฟุตบอลหรือควบคุมให้ดำเนินกิจกรรมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลดำเนินไปอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยได้กำหนดเอาไว้เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวปฏิบัติตาม (เช่น ความสัมพันธ์ตามข้อบังคับลักษณะการปกครองของสมาคมกีฬาฟุตบอลอาชีพ ที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพกับนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ เป็นต้น) อย่างไรก็ตามบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้อาจมีข้อขัดแย้งระหว่างกัน อันเนื่องมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างฝ่ายต่างมีความคิดเห็นไม่ตรงกันหรือเกิดความไม่เข้าใจระหว่างกัน (Blackshaw, 2013) รวมทั้งเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่อาจแสวงหาข้อยุติหรือข้อตกลงร่วมกันในทำนองที่เป็นที่น่าพอใจกับทุกฝ่ายได้ เหตุนี้เองการเปิดโอกาสให้คู่ขัดแย้งมีโอกาสดูแลตกลงกันหรือแสวงหาทางออกร่วมกันภายใต้การดำเนินการนำไปสู่การระงับข้อพิพาทเนื่องจากความขัดแย้งอย่างเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ย่อมถือเป็นทางเลือกหนึ่งในการระงับข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี (peaceful means) (Giulianotti, 2011)

สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (Fédération Internationale de Football Association) หรือฟีฟ่า (FIFA) ในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในการกำกับกีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือปกครองกีฬาฟุตบอลสากล ด้วยว่าสมาชิกระดับต่าง ๆ ของฟีฟ่า (FIFA Members) ได้ยินยอมผูกพันตนจะอยู่ภายใต้การกำกับและปกครองของฟีฟ่า ฟีฟ่าได้สร้างกฎระเบียบสูงสุดที่จัดระเบียบการกำกับและควบคุมกีฬาฟุตบอลสากลหรือธรรมนูญสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (ธรรมนูญฟีฟ่า) (FIFA statutes) (Fédération Internationale de Football Association, 2021) โดยที่มุ่งหมายให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมกีฬาฟุตบอลสากลยอมรับนับถือและปฏิบัติตาม โดยถือว่าธรรมนูญฟีฟ่าเป็นกฎระเบียบสูงสุดเหนือไปกว่าบรรดากฎเกณฑ์หรือกฎระเบียบขององค์กรกีฬาฟุตบอลที่เป็นสมาชิกอื่น ๆ ของฟีฟ่าได้บัญญัติขึ้นมา ซึ่งภายใต้ธรรมนูญฟีฟ่าฉบับปัจจุบัน มีบทบัญญัติวางหลักเกณฑ์ส่งเสริมเกิดการจัดการความขัดแย้งระหว่างบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬาฟุตบอลสากลด้วยสันติวิธี ผ่านการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อเปิดโอกาสให้

คู่ขัดแย้งหรือคู่พิพาทมีโอกาสเจรจาตกลงกันอย่างเป็นทางการ ด้วยการใช้วิธีระงับข้อพิพาทที่ยอมรับนับถือกันอย่างแพร่หลายในวงการกีฬาสากล (dispute resolutions in global sports) บทความฉบับนี้มุ่งนำเสนอหลักการระงับข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (mediation) ที่ถูกบัญญัติเอาไว้ในธรรมนูญกีฬา เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวในเบื้องต้น พร้อมกับอธิบายความท้าทายทางกฎหมายในนำเอาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาใช้ขั้นตอนและกระบวนการระงับข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากล

การระงับข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอล

กีฬาฟุตบอล (football) เป็นกีฬาสากล (global sports) ที่เล่นเพื่อความเพลิดเพลินหรือเพื่อการแข่งขันอย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งกีฬาฟุตบอลที่มีการเล่นกันอย่างแพร่หลายนี้ย่อมมีส่วนช่วยให้ผู้เล่นมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง มิโดยการเล่นกีฬาสากลย่อมมีกฎกติกาของแต่ละชนิดกีฬาที่แน่นอน อีกทั้งหากมีการจัดกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากลอย่างเป็นทางการนั้น ก็อาจมีกฎระเบียบที่บัญญัติถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากล (sports participants) กฎระเบียบที่บัญญัติในทำนองนี้ประกอบด้วยระเบียบ ข้อบังคับหรือมาตรฐานในการปฏิบัติของบุคคลผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากล ซึ่งผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากลต่างก็ยอมรับว่าจะปฏิบัติตาม โดยอาจยอมตนเข้าผูกพันหรือผูกพันสัมพันธ์กับผู้จัดกิจกรรมหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาสากล อันทำให้ผู้จัดกิจกรรมหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาสากลมีอำนาจกำกับดูแลหรือกำหนดข้อห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดในลักษณะที่ใช้ควบคุมความประพฤติของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากลโดยตรง เพื่อให้กิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากลเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนและเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย อีกทั้งกฎระเบียบในกีฬาสากลเช่นนี้ยังอาจถูกใช้เป็นเครื่องกำหนดมาตรฐานศีลธรรมหรือธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติของบุคคลผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากล โดยมุ่งให้ผู้ที่มีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องประพฤติปฏิบัติในการทำกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากลด้วยความซื่อสัตย์ (integrity) อย่างไรก็ตามผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากลอาจเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดความไม่ลงรอยกันหรือมีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่ขัดแย้งกัน (conflicts) ระหว่างบุคคล (บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล) หรือกลุ่มบุคคลในวงการกีฬา ภายใต้ความเห็น ค่านิยม ความเชื่อ มุมมอง แนวคิดหรือเป้าหมายที่ยึดถือหรือยอมรับนับถือปัจจัยและบริบทในกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาที่แตกต่างกันออกไป เมื่อมีข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลเช่นนี้แล้วบุคคลเหล่านี้ (บุคคลสองฝ่ายหรือบุคคลหลายฝ่าย) อาจโต้เถียงหรือโต้แย้งสิทธิที่ถูกกำหนดเอาไว้ในกฎระเบียบที่บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากลจนกลายมาเป็นข้อพิพาทในวงการกีฬาสากล (disputes in global sports) (Mohamad, Akram

& Kamarudin, 2015) เช่นนี้เองสหพันธ์กีฬานานาชาติ (International Sports Federations หรือ ISFs) หรือองค์กรกำกับกีฬาสากล (Sports Governing Bodies หรือ SGBs) จึงได้พยายามสร้างกฎระเบียบที่บัญญัติถึงกระบวนการในการยุติข้อพิพาทหรือระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากล โดยบัญญัติวิธีการและกระบวนการในการยุติข้อพิพาทหรือระงับข้อพิพาทตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงสิ้นสุด รวมทั้งวางมาตรฐานเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการนำเอาระเบียบ ข้อบังคับหรือมาตรฐานในการปฏิบัติของบุคคลผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากลไปใช้ กฎระเบียบในลักษณะนี้มักถูกเรียกว่ากฎวิธีสบัญญัติ (procedural rules)

กฎวิธีสบัญญัติเช่นนี้ได้บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากล ซึ่งอาจเป็นข้อพิพาทระหว่างสหพันธ์กีฬานานาชาติกับองค์กรกำกับกีฬาที่เป็นสมาชิก (เช่น สมาคมกีฬาสากลระดับชาติ) หรือข้อพิพาทระหว่างสหพันธ์กีฬานานาชาติหรือองค์กรกำกับกีฬากับผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการแข่งขันกีฬาสากล (เช่น นักกีฬาหรือบุคคลซึ่งสนับสนุนการกีฬา) อีกทั้งข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องระหว่างคู่พิพาทเช่นว่านี้อาจเกิดขึ้นจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนข้อผูกพัน (commitment agreement) ที่จะยินยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบเกี่ยวกับการทำกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาหรือที่จะยินยอมปฏิบัติตามคำสั่งลงโทษทางวินัย (decision to issue a disciplinary action) ของสหพันธ์กีฬาหรือองค์กรกำกับกีฬา รวมทั้งอาจเกิดขึ้นจากการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนต่อข้อตกลงระหว่างคู่พิพาทด้วยกันหรืออาจเกิดขึ้นจากนิติเหตุอันมีที่มาจากการกระทำของคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดซึ่งก่อให้เกิดสาเหตุบางประการที่ก่อให้เกิดผลในทางกฎหมายอย่างตามมา

กฎวิธีสบัญญัติของสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศและองค์กรกำกับกีฬาสากลมักกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการระงับข้อพิพาทในชนิดกีฬาของตนหรือในการแข่งขันกีฬาสากลที่ตนจัดขึ้นเอาไว้ โดยระบุขั้นตอนและวิธีระงับข้อพิพาทเอาไว้อย่างเป็นระเบียบแบบแผน อีกทั้งขั้นตอนและวิธีระงับข้อพิพาทที่ถูกระบุเอาไว้ต่างเท่าความซึ่งกันและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งขั้นตอนและวิธีระงับข้อพิพาทในลักษณะนี้มุ่งเน้นให้ผู้คนในวงการกีฬาสากลในแต่ละชนิดกีฬาดังกล่าวสามารถตกลงหาทางออกร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ ทำนองเดียวกันขั้นตอนและวิธีการระงับข้อพิพาทดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของการชี้ขาดของสถาบันระงับข้อพิพาท (dispute resolution bodies) (ซึ่งอาจเป็นองค์กรระงับข้อพิพาทที่จัดตั้งขึ้นเป็นอิสระ (independent non-statutory body) หรืออาจเป็นองค์กรระงับข้อพิพาทที่มีสังกัด (dependent deciding-making body)) ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นคนกลางมาเจรจาไกล่เกลี่ยให้ความหาทางออกร่วมกันได้หรือที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดที่มีผลผูกพันต่อคู่พิพาทอันนำไปสู่ระงับข้อพิพาทระหว่างคู่กรณี ทำให้คู่กรณีสามารถยุติข้อพิพาทที่มีต่อกันได้ (Grabowski, 2014)

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอล

สำหรับกระบวนการระงับข้อพิพาทที่สหพันธ์กีฬาหรือองค์กรกำกับกีฬาได้ยอมรับนับถือ และถูกนำมาเป็นกลไกในการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาหรือแสวงหาข้อตกลงร่วมกันเพื่อยุติข้อพิพาทระหว่างคู่ความที่อยู่ในวงการกีฬาด้วยกัน ประกอบด้วยหลายวิธีด้วยกัน แต่วิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ระงับข้อพิพาทในวงการกีฬาอย่างแพร่หลาย นั่นก็คือ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (mediation) โดยวิธีการนี้ถือเป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือระงับหรือยุติข้อพิพาทระหว่างองค์กรหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬา โดยอาศัยผู้ไกล่เกลี่ย (mediator) ที่เป็นคนกลางที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มาทำหน้าที่ช่วยหาทางออกร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬา (Godin, 2017) ผ่านการให้ความเห็นทางกฎหมายเพื่อให้ข้อเสนอแนะทางเลือกให้คู่ความที่พิพาทกันเนื่องมาจากการใช้อำนาจปกครองกีฬาหรือการดำเนินการใช้อำนาจกำกับการแข่งขันกีฬาหรือพิพาทกัน เนื่องจากกระทำความผิดข้อตกลงที่ได้ยินยอมสมัครใจผูกพันกันเอาไว้ ข้อพิพาทที่มักถูกหยิบยกมาไกล่เกลี่ยโดยคนกลางนั้นประกอบด้วยข้อพิพาทใน 2 กลุ่มด้วยกัน (ก) กลุ่มแรก ข้อพิพาทระหว่างสหพันธ์กีฬาหรือองค์กรกำกับกีฬากับผู้ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสหพันธ์กีฬาหรือองค์กรกำกับกีฬา (เช่น สมาคมกีฬาอาชีพ นักกีฬาอาชีพ และบุคลากรกีฬาอาชีพ เป็นต้น) ในฐานะที่สหพันธ์กีฬาหรือองค์กรกำกับกีฬาเป็นฝ่ายใช้อำนาจปกครองและกำกับดูแลเหนือผู้ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล หรือ (ข) กลุ่มที่สอง ข้อพิพาทระหว่างสหพันธ์กีฬาหรือองค์กรกำกับกีฬากับผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬา หรือข้อพิพาทระหว่างผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาร่วมกัน ในลักษณะที่คู่ความทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในฐานะที่เท่าเทียมกันภายใต้ข้อตกลงที่ทำกันเอาไว้ ในกระบวนการพิจารณาข้อพิพาททางการกีฬา (procedures in global sports) ศาล (courts) (เช่น ศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง) จะไม่ได้มีบทบาทหลักในกระบวนการพิจารณาข้อพิพาทดังกล่าว เพราะสหพันธ์กีฬาหรือองค์กรกำกับกีฬามักบัญญัติ กฎวิธีสบัญญัติที่กำหนดขั้นตอนหรือระเบียบวิธีการระงับข้อพิพาทโดยเลือกใช้วิธีการระงับข้อพิพาททางเลือกเอาไว้เป็นสำคัญ โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬามักทำข้อตกลงเอาไว้กับสหพันธ์กีฬาหรือองค์กรกำกับกีฬาในลักษณะที่ยินยอมพร้อมใจจะผูกพันปฏิบัติตามกฎวิธีสบัญญัติที่สหพันธ์กีฬาหรือองค์กรกำกับกีฬาได้บัญญัติเอาไว้อย่างเคร่งครัด (commit to the process) รวมทั้งต้องยินยอมพร้อมใจเข้าสู่ขั้นตอนและวิธีการระงับข้อพิพาทด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ย (consent to mediate) หากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาหรือข้อพิพาทอื่น ๆ อันเนื่องมาจากระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬา

อนึ่งกฎวิธีสัญญาของสหพันธ์กีฬานานาชาติหรือองค์กรกำกับกีฬาสากลหน่วยงานอาจกำหนดให้องค์กรซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาสากล ดำเนินการร่วมกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้คู่พิพาทมีโอกาสเจรจาตกลงกันนำไปสู่การระงับข้อพิพาทเฉพาะกรณีด้วยสันติวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีกรณีพิพาทในประเด็นเกี่ยวกับระเบียบหรือข้อบังคับในกีฬาสากลที่ออกมาใช้บังคับ โดยเฉพาะในแต่ละกรณี แล้วกฎวิธีสัญญาติเช่นว่านี้ได้วางระเบียบเพื่อให้องค์กรซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและองค์กรกำกับดูแลกิจกรรมในกีฬาอื่น ๆ (อาจอยู่ในรูปแบบคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณากำกับหรือปกครองกีฬาเฉพาะเรื่อง (committee)) ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะหรือหาทางออกเพื่อให้คู่พิพาทสามารถตกลงแสวงหาทางออกร่วมกันได้ ข้อตกลงที่คู่พิพาทได้ทำขึ้นย่อมมีผลผูกพันโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อระงับข้อพิพาทในประเด็นเกี่ยวกับระเบียบหรือข้อบังคับในกีฬาสากลที่ออกมาใช้บังคับโดยเฉพาะ นั้นหมายความว่าองค์กรซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกับองค์กรกำกับดูแลกิจกรรมในกีฬาอื่น ๆ ในแต่ละชนิดกีฬาสากลอาจต้องพร้อมใจช่วยกันดำเนินการตามกระบวนการเพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่พิพาทสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ ตัวอย่างเช่น ธรรมนูญสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือธรรมนูญฟีฟ่า (FIFA statutes) ได้กำหนดให้สภาระงับข้อพิพาทของฟีฟ่า (dispute resolution chamber) และคณะกรรมการวินิจฉัยสถานะของนักกีฬาฟุตบอลของฟีฟ่า (players' status committee) มีอำนาจหน้าที่ร่วมกันในการระงับข้อพิพาทที่มีประเด็นเกี่ยวเนื่องกับ ระเบียบว่าด้วยสถานะและการโอนย้ายนักกีฬาฟุตบอลข้ามสโมสร (regulations on the status and transfer of players) (โปรโตคอลธรรมนูญฟีฟ่า มาตรา 46) เป็นต้น

ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจช่วยชี้แนะคู่พิพาทให้บรรลุความตกลงร่วมกัน แล้วให้ความตกลงดังกล่าวมีผลผูกพันโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่ต่างฝ่ายต่างมีอยู่ (Mironi, 2017) และให้คู่พิพาทแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิ (rights) หน้าที่ (duties) หรือความรับผิดชอบ (liabilities) ตามที่ได้ตกลงกันเอาไว้ นั้นหมายความว่าคู่พิพาทอาจมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามตามการระงับข้อพิพาท (obligations relating to dispute resolution) ซึ่งคู่พิพาทอีกฝ่ายอาจมีความผูกพันที่จะต้องกระทำการงดเว้นกระทำการ หรือส่งมอบทรัพย์สินเพื่อการชำระหนี้ให้แก่คู่พิพาทอีกฝ่าย อนึ่งการระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลเช่นว่านี้อาจเกิดขึ้นมาจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอันเนื่องจากจำคุกรณีต่างฝ่ายต่างละเมิดข้อตกลงระหว่างกันหรือเนื่องจากคุกรณีอีกฝ่ายได้กระทำละเมิดอันเป็นการกระทบสิทธิของคุกรณีอีกฝ่าย กล่าวอีกนัยหนึ่งข้อตกลงระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ยย่อมนำไปสู่การมีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อกันตามความผูกพันในข้อตกลงดังกล่าว

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลภายใต้ธรรมนูญกีฬา

ธรรมนูญกีฬาเป็นกฎระเบียบสูงสุดของกีฬาฟุตบอลสากล (football supremacy clause) ที่ไม่เพียงวางหลักเกณฑ์อย่างเป็นระเบียบแบบแผนเพื่อบังคับควบคุมประพฤติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือแคว้นกีฬาฟุตบอลสากล ซึ่งมีกระบวนการบังคับที่มีแบบแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและมีกระบวนการอย่างเป็นกิจจะลักษณะเท่านั้น หากแต่ธรรมนูญกีฬายังได้ก่อตั้งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการให้กับองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าอีกด้วย นอกจากนี้สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฬายังได้กำหนดวิธีพิจารณาเพื่อระงับข้อพิพาทข้อพิพาท (dispute resolution procedures) ผ่านการสร้างสถาบันยุติธรรม (judicial bodies) ของตนเองขึ้นมา เพื่อมีหน้าที่และใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาหรือวินิจฉัยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอล ซึ่งสถาบันในลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมกำกับกีฬาสากลของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่า เช่นนี้เท่ากับว่ากิจกรรมกำกับกีฬาสากลของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฬายอมให้สถาบันยุติธรรมอยู่ภายใต้การดำเนินงานของตนเอง แต่สถาบันยุติธรรมของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฬาย่อมต้องปฏิบัติงานด้วยความเป็นกลาง (impartiality) และความเป็นอิสระ (independence) ในการพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทหรือในการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทโดยปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือองค์กรหนึ่งองค์กรใด (O'Leary, 2021) ทั้งสถาบันยุติธรรมของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฬายังต้องดำเนินกิจกรรมภายใต้หลักนิติธรรม (rule of law) ในทำนองที่การใช้อำนาจพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทหรือการทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท ต้องอยู่ภายใต้ธรรมนูญกีฬาและกฎระเบียบอื่น ๆ ที่ฟีฟ่าเองได้กำหนดเอาไว้ รวมทั้งยังจะต้องใช้อำนาจตามที่ธรรมนูญกีฬาและกฎระเบียบอื่น ๆ ที่ฟีฬากำหนดไว้ให้เท่านั้น ซึ่งสถาบันยุติธรรมของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าไม่สามารถใช้อำนาจที่เกินไปกว่าขอบเขตที่ธรรมนูญกีฬาและกฎระเบียบอื่น ๆ ที่ฟีฬากำหนดไว้ได้ เพื่อเป็นการคุ้มครองว่าคู่ความหรือคู่พิพาทในวงการกีฬาฟุตบอลสากลจะได้รับการปฏิบัติอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม ในทำนองเดียวกันคู่ความหรือคู่พิพาทบางฝ่าย (a party) อาจขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำข้อตกลงเพื่อยินยอมผูกพันตนจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลเพื่อแลกกับสิทธิในการทำงาน (right to work) หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพในการสมาคม (freedom of association) ทำให้คู่ความหรือคู่พิพาทมักถูกเอารัดเอาเปรียบจากสโมสรต้นสังกัดหรือองค์กรกำกับกีฬาที่ใช้อำนาจปกครองตนอยู่เสมอ อีกประการหนึ่งเมื่อเกิดข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทขึ้นมากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักหรือกระบวนการยุติธรรมแบบฟ้องร้อง (litigation) มักต้องใช้เวลาและสร้างความซับซ้อนยุ่งยากให้แก่คู่ความหรือคู่พิพาทที่อยู่ภายใต้อำนาจ ที่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนว่าตนเองไม่ได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นฝ่าฝืนวินัยหรือไม่ได้กระทำการ

อย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบขององค์กรกำกับกีฬา ดังนั้นแล้วคู่ความหรือคู่พิพาทบางฝ่ายจึงมักตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจนบางครั้งนำไปสู่การสร้างผลกระทบต่อคู่ความหรือคู่พิพาทบางฝ่ายเกินสมควร เหตุนี้เองให้มีธรรมนูญกีฬาอันเป็นกฎระเบียบสูงสุดของกีฬาฟุตบอลสากลจึงได้กำหนดขั้นตอนการระงับข้อพิพาทและระบบวิธีพิจารณาคดีของสถาบันตุลาการที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬา เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับความเสียหายหรือถูกโต้แย้งสิทธิได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันก็ยังเป็นการส่งเสริมให้องค์กรกำกับกีฬาฟุตบอลที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในวงการกีฬาฟุตบอลสากลโดยสันติวิธีและเสริมสร้างความสามัคคีสมานฉันท์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกีฬาฟุตบอลนานาชาติอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตามขั้นตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาทนั้น ถือว่าเป็นขั้นตอนเบื้องต้นของกระบวนการระงับข้อพิพาทที่สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าได้นำมาใช้เท่านั้น หากแต่ยังมีวิธีอื่น ๆ ที่ถูกนำมาใช้ยุติข้อพิพาทโดยระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาทได้ด้วยการสร้างกระบวนการพิจารณาข้อพิพาทของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อพิจารณาข้อพิพาทระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกีฬาฟุตบอลสากลหรือพิจารณาความรับผิดชอบทางวินัยของนักกีฬาและบุคลากรกีฬาในกีฬาฟุตบอลสากล กระบวนการเช่นว่านี้อาจเริ่มต้นด้วยการร้องขอขององค์กรกำกับกีฬาในฐานะที่เป็นฝ่ายกำกับปกครองกีฬาในแต่ละชนิดกีฬาหรือการแข่งขันกีฬา หรืออาจเริ่มต้นด้วยการร้องขอของผู้ถูกระทบสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด สำหรับองค์กรที่ได้รับมอบภารกิจให้เป็นดำเนินการในฐานะเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (mediators) และเป็นคนกลางในการหาข้อตกลงร่วมกันเพื่อยุติข้อพิพาท (mutual agreement) โดยไม่ต้องนำข้อพิพาทหรือคดีความที่พิพาทระหว่างกันไปสู่ระบบอนุญาโตตุลาการ (arbitration procedures) ที่มีการใช้สถาบันอนุญาโตตุลาการ (arbitration body) ที่มีขอบอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกรณีต่อไป ซึ่งในกระบวนการพิจารณาข้อพิพาทของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่านั้นมักกำหนดให้สถาบันที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในเบื้องต้นและสถาบันที่ได้รับมอบอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลเป็นสถาบันเดียวกัน นั้นหมายความว่าสถาบันระงับข้อพิพาทของของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่ามักได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่ในสองลำดับขั้นด้วยกันนั่นก็คือ (ก) ขั้นแรกคือทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากล (ขั้นไกล่เกลี่ย) และ (ข) ขั้นที่สองคือทำหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลที่ตกลงกันไม่ได้ในขั้นไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ขั้นอนุญาโตตุลาการ) ในส่วนของขั้นตอนในขั้นไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลนั้น เป็นอำนาจของสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลฟีฟ่า (FIFA Football

Tribunal) ซึ่งเป็นสถาบันตุลาการที่มีประกอบด้วยสถาบันอนุญาโตตุลาการ (Chambers) ความเชี่ยวชาญชำนาญพิเศษทางกฎหมายกีฬา

สำหรับสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลฟีฟ่าเปิดโอกาสให้คู่พิพาทเข้าสู่ขั้นตอนหรือกระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางการกีฬาในขั้นต้น โดยสถาบันตุลาการ เช่นว่านี้ดำเนินกิจกรรมไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอันอยู่บนฐานความสมัครใจ (voluntary) ของคู่พิพาท โดยที่คู่พิพาทเองก็ประสงค์หรือมุ่งหมายที่จะให้ผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสามารถที่จะผูกพัน บังคับกันได้ ในขณะเดียวกันคู่พิพาทมีอิสระที่จะเลือกเข้าสู่ขั้นตอนหรือกระบวนการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททางการกีฬาอันถือเป็นเสรีภาพ (freedom) ของคู่พิพาทในอันที่จะใช้ข้อตกลงที่ได้จากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นเครื่องกำหนดความผูกพันในทำนองที่สร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่พิพาท อันนำไปสู่การเคลื่อนไหวแห่งสิทธิ ได้แก่ การก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิอย่าง หนึ่งอย่างใด อนึ่งสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าได้จัดตั้งสถาบันอนุญาโตตุลาการคดี ขานัญพิเศษขึ้นมา 3 สถาบันด้วยกัน ได้แก่ (ก) สถาบันอนุญาโตตุลาการคดีกีฬาฟุตบอลทั่วไป (Dispute Resolution Chamber หรือ DRC) (ข) สถาบันอนุญาโตตุลาการคดีเกี่ยวกับสถานะของ ผู้เล่นกีฬาฟุตบอล (Players' Status Chamber หรือ PSC) และ (ค) สถาบันอนุญาโตตุลาการคดี เกี่ยวกับตัวแทนนักกีฬาฟุตบอล (Agents Chamber หรือ AC) โดยทั้ง 3 สถาบันมีอำนาจในการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในเบื้องต้นและมีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลที่ ตกลงกันไม่ได้ สำหรับเหตุผลที่สถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลฟีฟ่าต้องถูกแบ่งแยกออกเป็น 3 สถาบัน อนุญาโตตุลาการคดีกีฬาฟุตบอลเช่นว่านี้ ก็เพราะว่าสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่า ต้องการสร้างขั้นตอนในการพิจารณาหรือกระบวนการพิจารณาของตนเองที่ประกอบไปด้วย กระบวนการในขั้นไกล่เกลี่ยและชั้นอนุญาโตตุลาการ (LawInSport, 2021) โดยในแต่ละชั้นต้อง ดำเนินการอำนวยความสะดวกให้แก่คู่พิพาทโดยผู้ไกล่เกลี่ยและอนุญาโตตุลาการที่มีความรู้และ ความเชี่ยวชาญพิเศษในกฎหมายกีฬาด้านนั้น ๆ อันจะทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยหรือวินิจฉัยชี้ขาด ข้อพิพาทคดีกีฬาฟุตบอลในแต่ละชั้นสามารถระงับข้อพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของกฎบัญญัติของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าที่ได้ผนวกให้การ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทถือเป็นวิธีการเบื้องต้นและขั้นตอนในขั้นต้นเพื่อยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเนื่องจากการ ไม่ปฏิบัติตามกฎสารบัญญัติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือข้อพิพาท เนื่องจากการฝ่าฝืนข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกีฬาฟุตบอลสากล กฎบัญญัติเช่น วนี้ี้ ได้แก่ กฎวิธีพิจารณาความของสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอล (Procedural Rules Governing the Football Tribunal) ซึ่งมาตรา 26 (Article 26) ของกฎวิธีพิจารณาของสหพันธ์กีฬาฟุตบอล นานาชาติหรือฟีฟ่าฉบับนี้ได้วางหลักเกณฑ์เอาไว้ในเรื่องของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอล สากลเป็นการเฉพาะเอาไว้ 3 อนุมาตราสำคัญด้วยกันอันมีหลักเกณฑ์ประกอบด้วย (Fédération

Internationale de Football Association, 2021) (1) หากหัวหน้าคณะในสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอล (chairperson of the Football Tribunal) ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการเหมาะสมก็อาจเชิญคู่พิพาทมาทำการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (2) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลถือเป็นกระบวนการที่คู่พิพาทต้องเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ (voluntary process) และคู่พิพาทไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม (free of charge) ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอล ซึ่งการดำเนินขั้นตอนหรือกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเช่นนี้ให้สหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่านำหลักเกณฑ์ทั่วไปในกฎการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลอนุญาโตตุลาการกีฬา (general principles of the CAS mediation rules) มาปรับใช้กับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอล อีกทั้งบุคคลผู้มาทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานเลขาธิการสหพันธ์ฟุตบอลระหว่างประเทศหรือฟีฟ่า (a list approved by the FIFA general secretariat) และ (3) หากขั้นตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสำเร็จลุล่วงไปได้แล้ว ให้คู่พิพาทหรือคู่ความที่เกี่ยวข้องทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทร่วมกัน (settlement agreement) โดยคู่พิพาทหรือคู่ความจำต้องลงนาม (ลงลายมือชื่อ) (Fédération Internationale de Football Association, 2021) ในข้อตกลงดังกล่าว อีกทั้งผู้ไกล่เกลี่ยและหัวหน้าคณะในสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลก็ต้องลงนามรับรองข้อตกลงดังกล่าวด้วย ข้อตกลงที่คู่กรณีหรือคู่พิพาทได้ตกลงให้ถือเป็นสิ้นสุด (final) และมีผลผูกพันโดยชอบด้วยกฎหมาย (binding decision) เพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ภายใต้กฎระเบียบของสหพันธ์ฟุตบอลระหว่างประเทศหรือฟีฟ่า (FIFA regulations) หากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่สำเร็จ (unsuccessful) จนไม่อาจบรรลุข้อตกลงระงับข้อพิพาทร่วมกันได้ ก็ให้สำนักงานเลขาธิการสหพันธ์ฟุตบอลระหว่างประเทศหรือฟีฟ่า (FIFA general secretariat) ดำเนินขั้นตอนเพื่อระงับข้อพิพาทในขั้นต่อไป

ความท้าทายทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามมาตรา 26 แห่งกฎวิธีพิจารณาความของสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอล

จากขั้นตอนและวิธีการระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ยได้ถูกระบุเอาไว้ในมาตรา 26 แห่งกฎวิธีพิจารณาความของสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลอย่างชัดเจนนั้น จะเห็นได้ว่าสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลในฐานะที่เป็นองค์กรตุลาการ (FIFA's judicial body) ของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าไม่เพียงต้องมีหน้าที่ต้องจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในขั้นต้นเท่านั้น แต่สถาบันดังกล่าวต้องดำเนินการภายใต้หลักการการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสากลอันเป็นที่ยอมรับนับถือทั่วไป (Wilms, 2013) อย่างไรก็ตามการกำหนดให้การไกล่เกลี่ยเป็นวิธีการเบื้องต้นหรือขั้นต้นขั้นต้นในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในกีฬาฟุตบอลสากล่อย่อมมีความท้าทายในทางกฎหมาย (legal challenges) บางประการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในกีฬาฟุตบอล

สากลของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่า (FIFA judicial process) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนถึงข้อจำกัดและอุปสรรคในทางกฎหมาย เพื่อรองรับต่อปัญหาเนื่องจากกระบวนการระงับข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลที่อาจเกิดขึ้น ขณะเดียวกันสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าก็อาจต้องเตรียมพร้อมรับมือกับข้อจำกัดและความท้าทายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย ประการแรก แม้ว่าสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจอิสระกำกับขงนิกกีฬาฟุตบอลสากลด้วยตนเอง (self-regulatory power) ผ่านการจัดระเบียบการใช้อำนาจกำกับขงนิกกีฬาของตนเองอย่างมีอิสระทั้งในแง่อิสระในการกระทำทางนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ แต่สถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าก็ไม่มีอำนาจบังคับให้คู่พิพาทหรือคู่ความหันมาใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งมาตรา 26 แห่งกฎวิธีพิจารณาความของสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลวางหลักเกณฑ์เอาไว้ว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวถือเป็นความสมัครใจในการเจรจากันระหว่างคู่พิพาทหรือคู่ความที่จะเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทในขั้นต้นที่ดำเนินไปโดยสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลและปราศจากการแทรกแซงจากสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่า นั้นหมายความว่าคู่พิพาทหรือคู่ความอาจเจรจาดำเนินไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อหาแก้ปัญหาร่วมกันอันนำไปสู่การจัดทำข้อตกลงด้วยความสมัครใจที่มีได้เกิดจากการบังคับขู่เข็ญจากคู่พิพาทหรือคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด โดยที่ฝ่ายนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าก็ไม่มีสิทธิเข้าแทรกแซงข้อตกลงการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท อย่างไรก็ตามการไกล่เกลี่ยเป็นวิธีการเบื้องต้นหรือขั้นตอนขั้นต้นในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในกีฬาฟุตบอลสากลเท่านั้น นั้นหมายความว่าหากคู่พิพาทหรือคู่ความไม่อาจแสวงหาข้อตกลงร่วมกันได้จากเจรจาดำเนินไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ก็ต้องให้คู่พิพาทหรือคู่ความนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยศาลอนุญาโตตุลาการกีฬาหรือศาล CAS เพื่อให้ศาลดังกล่าวได้ใช้วิธีพิจารณาความที่เคร่งครัดและอาศัยการดำเนินคดีกีฬาอย่างเต็มรูปแบบเพื่อนำไปสู่การยุติปัญหาความขัดแย้งและข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากล โดยอนุญาโตตุลาการในศาลเช่นว่านี้มีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะไต่สวนคดี หรือใช้ดุลพินิจกำหนดโทษทางวินัยที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดวินัยหรือฝ่าฝืนข้อตกลงในแต่ละเรื่องและได้สัดส่วนของความร้ายแรงของการกระทำความผิดวินัยหรือฝ่าฝืนข้อตกลงในแต่ละราย อันนำไปสู่การอำนวยความยุติธรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานสารบัญญัติหรือให้เกิดความเป็นธรรมตามข้อตกลงในวงการกีฬาฟุตบอล รวมทั้งการกำหนดโทษด้วยศาลเช่นว่านี้อาจทำให้ผู้กระทำความผิดวินัยหรือผู้ฝ่าฝืนข้อตกลงบังเกิดความเข็ดหลาบหรือหลาบจำจนไม่กลับมากระทำความผิดทางวินัยหรือฝ่าฝืนข้อตกลงในวงการกีฬาฟุตบอลอีก

ประการที่สอง แม้ว่าสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าได้เข้ามามีบทบาทในฐานะ ผู้ไกล่เกลี่ยคนกลางที่มาทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬา

ฟุตบอลสากล ด้วยการดำเนินขั้นตอนหรือกระบวนการให้คู่กรณีหรือคู่พิพาทมีโอกาสมาร่วมเจรจาหรือระหว่างกันเพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งที่เกิดโดยสันติวิธี อันนำไปสู่การแสวงหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาท ที่คู่กรณีหรือคู่พิพาทได้ตกลงกันเอาไว้ให้มีผลผูกพันโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อระงับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ และให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิหน้าที่หรือความรับผิดชอบเพียงเท่าที่กำหนดไว้ในข้อตกลงนั้น แต่ข้อตกลงร่วมกันเช่นนี้อาจประกอบด้วยข้อตกลงเพื่อแก้ไขปัญหาทางเทคนิคที่เกิดขึ้น ข้อตกลงเช่นนี้อาจถูกกำหนดขึ้นมาโดยปราศจากฐานทางศีลธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ อันถือเป็นข้อตกลงที่ถูกกำหนดขึ้นมาภายใต้ความจำเป็นตามสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาท ซึ่งข้อตกลงที่กำหนดขึ้นเช่นนี้อาจถูกเรียกว่าข้อตกลงทางเทคนิค (technical agreement) ในทำนองที่กำหนดวิธีการในการปฏิบัติเพื่อให้การระงับข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งระหว่างกันสำเร็จลุล่วงไปได้ แต่ข้อตกลงเช่นนี้อาจแฝงเอาไว้ซึ่งการเอารัดเอาเปรียบคู่กรณีหรือคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง เพราะผู้ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าหรือผู้ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางการปกครองในแต่ชนิดกีฬาที่เหนือกว่าอาจถือโอกาสเอารัดเอาเปรียบคู่กรณีหรือคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความไม่เป็นธรรมอันเกิดจากข้อตกลงระงับข้อพิพาท ทั้งสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าเองก็ไม่ได้กำหนดมาตรฐานที่วางบรรทัดฐานเกี่ยวกับข้อตกลงระงับข้อพิพาทที่เป็นธรรม (fair mediation agreement) โดยกำหนดให้ข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี นั้นหมายความว่าข้อตกลงใดที่ไม่เป็นธรรมในทำนองที่เอารัดเอาเปรียบคู่กรณีหรือคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง (unfair terms in mediation agreement) อาจเกิดขึ้นมาได้และมีผลใช้บังคับอย่างไม่เป็นธรรมและเกินสมควรแก่กรณี อนึ่งหากคู่กรณีหรือคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแสดงเจตนาอย่างหนึ่งอย่างใดในข้อตกลงระงับข้อพิพาท ก็ย่อมต้องยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการแสดงเจตนาของตนนั้นไม่ว่าผลที่เกิดขึ้นมานั้นหรือข้อผูกพันที่เกิดขึ้นมานั้นจะดีหรือไม่ดีก็ตามที่อันอยู่บนพื้นฐานมาจากเสรีภาพของคู่กรณีหรือคู่พิพาททุกฝ่ายตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา (autonomy of will หรือ lex voluntatis) แต่เงื่อนไขในข้อตกลงระงับข้อพิพาท (terms) ระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาท ที่ทำให้ผู้คู่กรณีหรือคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ได้เอารัดเอาเปรียบหรือคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร อันอาจถือเป็นข้อตกลงระงับข้อพิพาทที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งข้อตกลงระงับข้อพิพาทที่ไม่เป็นธรรมเช่นนี้ก็ควรมีผลใช้บังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น

ประการที่สาม การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลถือเป็นเพียงขั้นตอนขั้นต้น (initial stage) ของกระบวนการยุติธรรมในกีฬาฟุตบอลสากลกับเป็นเพียงวิธีการเบื้องต้น (preliminary methods) ที่เปิดโอกาสให้มีการส่งเสริมให้คู่พิพาทหรือคู่ความได้เข้าถึงความยุติธรรมในกีฬาฟุตบอลสากลได้ พร้อมกับเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของคู่กรณีหรือคู่พิพาทในการ

เข้ามามีส่วนร่วมในระบับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ ซึ่งแท้ที่จริงแล้ววิธีดำเนินการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และให้เป็นธรรมแก่คู่กรณีหรือคู่พิพาทที่มีข้อขัดแย้งกันนั้นประกอบไปด้วยหลายขั้นตอนและวิธีการด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคู่กรณีหรือคู่พิพาทไม่อาจเจรจาตกลงกันระบับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการลงโทษทางวินัยตามการปกครองกีฬาฟุตบอลสากลหรือเกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนข้อตกลงเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาฟุตบอลสากลโดยสันติวิธีแล้ว การวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าก็จะใช้อำนาจในฐานะที่เป็นองค์กรวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาท (decision-making bodies) ตามที่กฎวิธีบัญญัติของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าได้บัญญัติเอาไว้ โดยที่คู่กรณีหรือคู่พิพาทต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในกระบวนการพิจารณาคดี (procedural costs) ให้กับสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่า เพื่อยอมแลกการให้สถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่ามาทำหน้าที่ขับเคลื่อนไปสู่การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคู่กรณีบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือให้ได้มาซึ่งการบรรเทาหรือเยียวยาความเสียหายที่ได้รับแก่คู่พิพาทผู้ถูกระทบสิทธิฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด นั้นหมายความว่าคู่กรณีหรือคู่พิพาทต้องจ่ายอมรับการในค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนในกระบวนการยุติธรรมในกีฬาฟุตบอลสากลที่สหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าได้กำหนดเอาไว้

บทสรุป

กล่าวโดยสรุป การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกีฬาฟุตบอลสากลถือเป็นขั้นตอนขั้นต้นและวิธีการเบื้องต้นที่สหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าเลือกที่จะนำมาใช้ระบับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาทซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬาฟุตบอลสากล โดยที่สถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยคอยช่วยเหลือและให้ความเห็นเพื่อให้คู่กรณีหรือคู่พิพาทสามารถเจรจาแสวงหาทางออกของข้อพิพาทร่วมกันได้ ในทำนองเดียวกันการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรมกีฬาฟุตบอลสากลจึงถือเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในอันที่จะกำหนดสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาทเข้าไว้ด้วยกันผ่านการทำข้อตกลงระบับข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาท ในลักษณะที่คู่กรณีหรือคู่พิพาทตกลงให้มีผลผูกพันโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่ขัดกับกฎระเบียบของสหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่า เพื่อนำไปสู่ระบับข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ ซึ่งคู่กรณีหรือคู่พิพาทแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิ หน้าที่ หรือความรับผิดชอบเท่าที่กำหนดไว้ในข้อตกลงเท่านั้น ข้อดีของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่สหพันธ์กีฬาฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่าได้กำหนดเอาไว้มีหลายประการ อาทิ (ก) กระบวนการการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเปิดโอกาสให้คู่กรณีหรือคู่พิพาทที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬาฟุตบอลหรือเป็นผู้อยู่ในแวดวงกีฬาฟุตบอลด้วยกันมีส่วนร่วมกันหาทางออกหรือแสวงหาหนทางยุติข้อพิพาทร่วมกัน โดยยังสามารถช่วยรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีหรือคู่พิพาทที่อยู่

ในวงการหรือแวดวงเดียวกันเอาไว้ได้ (ข) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นขั้นตอนขั้นต้นหรือวิธีการเบื้องต้นที่ไม่มีค่าใช้จ่าย ทำให้คู่กรณีหรือคู่พิพาทประหยัดค่าใช้จ่ายหรืองบประมาณที่จะนำมาต่อสู้คดี (ค) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีความยืดหยุ่นสูง เพราะเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการที่เปิดโอกาสให้คู่กรณีหรือคู่พิพาทมีโอกาสเจรจาแสวงหาข้อตกลงระงับข้อพิพาทร่วมกันด้วยความสมัครใจไม่มีการข่มขู่ สำคัญผิด หรือกลั่นแกล้ง คู่กรณีหรือคู่พิพาทจะต้องผูกพันตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทที่ตนเองมีส่วนร่วมในขั้นตอนหรือกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และ (ง) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกระบวนการซึ่งคู่กรณีหรือคู่พิพาทมีโอกาสแสดงความเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจหาทางออกของปัญหาที่พิพาทร่วมกัน นั้นหมายความว่าคู่กรณีหรือคู่พิพาทได้รับโอกาสให้ร่วมในการตัดสินใจโดยตรงและมีการให้ข้อมูลร่วมกันประกอบการเจรจาตกลงกันระงับข้อพิพาทระหว่างกัน อย่างไรก็ตามการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นเพียงช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่สถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลจะนำข้อพิพาทดังกล่าวมาวินิจฉัยชี้ขาด โดยคู่กรณีสมัครใจร้องขอให้สถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลมาช่วยเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยหรือสถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลเสนอแนะให้คู่กรณีมาเจรจาไกล่เกลี่ยร่วมกันอย่างสมานฉันท์ หากตกลงกันได้ก็อาจขอให้มีการทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทร่วมกันระหว่างคู่กรณีทันที ทำให้ข้อพิพาททางกีฬาฟุตบอลสามารถยุติลงได้ด้วยสันติวิธี อีกทั้งยังทำให้สถาบันตุลาการกีฬาไม่ต้องเสียเวลาวินิจฉัยชี้ขาดคดี ทำให้ปริมาณคดีที่สถาบันตุลาการกีฬาฟุตบอลต้องวินิจฉัยชี้ขาดมีแนวโน้มที่จะลดน้อยลงในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Blackshaw, I. (2013). ADR and sport: Settling disputes through the court of arbitration for sport, the FIFA dispute resolution chamber, and the WIPO arbitration & mediation center. *Marquette Sports Law Review*, 24(1), 1-57.
- Fédération Internationale de Football Association. (2021). *Procedural Rules Governing the Football Tribunal*. Zurich: Fédération Internationale de Football Association.
- Fédération Internationale de Football Association. (2021). *FIFA Football Tribunal set to enter into operation*. <https://www.fifa.com/news/fifa-football-tribunal-set-to-enter-into-operation>
- Fédération Internationale de Football Association. (2021). *FIFA Statutes*. <https://digitalhub.fifa.com/m/7e791c0890282277/original/FIFA-Statutes-2021.pdf>

- Giulianotti, R. (2011). Sport, peacemaking and conflict resolution: a contextual analysis and modelling of the sport, development and peace sector. *Ethnic and Racial Studies*, 34(2), 207–228.
- Godin, P. D. (2017). Sport Mediation: Mediating High-Performance Sports Disputes. *Negotiation Journal*, 33, 25-51.
- Grabowski, M. (2014). Both Sides Win: Why Using Mediation Would Improve Pro Sports. *Harvard Journal of Sports & Entertainment Law*, 5(2), 189–214.
- LawInSport. (2021). *FIFA’s New Football Tribunal – Key Changes & Practical Issues for Practitioners*. <https://www.lawinsport.com/topics/item/fifa-s-new-football-tribunal-key-changes-practical-issues-for-practioners>
- Mironi, M. (2017). The promise of mediation in sport-related disputes. *The International Sports Law Journal*, 16, 131-154.
- Mohamad, S., Akram. M., & Kamarudin, A. R. (2015). Mediation as an effective tool for resolving sports disputes. *International Journal of Business, Economics and Law*, 7(4), 81-85.
- O’Leary. (2021). Independence and impartiality of sports disputes resolution in the UK. *The International Sports Law Journal*, 21(4), 243–256.
- Wilms, T. (2013). Lunch and learn: FIFA and dispute resolution chamber update: Summary and Comment. *The International Sports Law Journal*, 13(3-4), 333–335.